

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ АНГЛОМОВНИХ СОЦІОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Серед гуманітарних наукових дисциплін сьогодні помітну роль відіграє соціологія – відносно молода теоретична й прикладна наука, що вивчає людину в усіх проявах її суспільного буття. Важлива роль соціологічного знання у сучасному суспільстві й сучасній науці обумовлює вибір соціологічних термінів як об'єкта перекладацького аналізу. Недосконалість лексикографічної практики підсилює значущість дослідження англо-українського перекладу соціологічних термінів.

Важливість перекладу англomовних соціологічних термінів визначена загальним спрямуванням гуманітарної думки на осмислення специфіки фахових мов та їх ключових одиниць – термінів; необхідністю виявлення особливостей англо-українського перекладу цих одиниць, зокрема у такій суспільно важливій галузі науки як соціологія, а також зумовлена запровадженням у ньому функціональним підходом, що скеровує увагу на добір та аналіз соціологічних термінів.

У сучасній перекладацькій практиці все більшу увагу привертають наукові тексти, що виносить на порядок денний перекладознавства осмислення їх особливостей. Стрімкий розвиток науки, поширення її досягнень у суспільстві, розвиток інформаційних технологій обумовлюють, з одного боку, зростання наукової комунікації, а з другого боку – її інтерналізацію. Ключова роль термінів як базових одиниць наукової комунікації, разом із переліченими чинниками, визначає важливість перекладознавчого аналізу різних терміносистем. Переклад термінів, котрі належать до лексичної підсистеми мови, має ті самі принципи, що й переклад лексичних одиниць не термінів, а саме: певний визначений набір способів перекладу й пов'язаних з ними трансформацій має бути застосований під час перекладу терміноодиниць.

На етапі аналізу текстів з медицини та економіки на предмет наявності в них термінів було виявлено, що у тексті з соціології терміни є у більшості (69%) двох-, трьох – та багатокomпонентними; соціологічні терміни, реалізовані в текстах з медицини та економіки, переважно однокомпонентні (65% і 76% відповідно). На основі здатності мовної одиниці виступати у функції терміна, пропонується виокремлення трьох типів відношень між термінологічною та нетермінологічною лексикою в плані вираження: 1) однопланові лексичні одиниці, що не виступають у функції термінів; 2) однопланові лексичні одиниці, що виступають лише у функції термінів; 3) двопланові лексичні одиниці, що виступають як у функції терміна, так і у функції нетерміна.

При цьому, у текстах з соціології переважають монофункціональні одиниці (70%), тоді як у текстах з медицини абсолютна більшість (93,5%) зафіксованих термінів є поліфункціональними, а кількість поліфункціональних одиниць, реалізованих у текстах з економіки складає 100%.

Основними способами перекладу однокомпонентних термінів є пошук словникового або варіантного відповідника; ці способи використані більш ніж для половини соціологічних термінів, реалізованих у тексті з медицини (56%), наприклад: *adolescent* – *підліток*; *family* – *сім'я*, біля половини тих, що наявні у тексті з економіки (48,5%): *consumer* – *споживач*; *citizen* – *громадянин* і лише чверті (25%) термінів у тексті з соціології: *sociology* – *соціологія*; *life* – *життя*. Двох-, трьох – та багатокомпонентні соціологічні терміни були перекладені за допомогою калькування без трансформацій та з трансформаціями. Найбільшу питому вагу цей спосіб має у тексті з соціології, де він був застосований до перекладу більшості термінів (75%), наприклад: *social cycle theory* – *теорія соціального циклу*, за переваги калькування без трансформацій (70%): *academic sociology* – *академічна соціологія*. У текстах з медицини та економіки цей спосіб мав значно меншу питому вагу: за його допомогою було перекладено 44% та 50% термінів відповідно, причому наявність/відсутність трансформацій розподілилися приблизно порівну (20% – 24% та 26% – 24% відповідно).

Таким чином, варіювання структурних та змістово-функціональних характеристик соціологічних термінів у текстах з різних наукових дисциплін корелює з відмінностями їх перекладу, що засвідчує пріоритет сфери комунікації в актуалізації та англо-українському перекладі досліджених одиниць.

Науковий керівник: Хайдарі Н.І.,
викладач

УДК 81'255.4:82-193 (043.2)

Чубенко Б.В.

Національний авіаційний університет, Київ

ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ЛІРИКИ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕЗІЇ А. АХМАТОВОЇ «ТРИ ОСЕНИ»)

Поетичний твір – складна багаторівнева система концептів, засобів вираження та стилістичних прийомів. З метою досягнення прагматичної інтенції автора перекладач повинен не лише знаходити відповідники цих елементів у цільовій мові, а й відтворювати динамічну систему їх взаємозв'язків, зберігаючи цілісність і гармонійність твору.

Таким чином, у галузі поетичного перекладу, як і художнього перекладу загалом, важливого значення набуває принцип екологічності. Екологічний